

Теоретичні засади та сутність рок-поезії

Д. М. Запорожська

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Харків, Україна
Corresponding author. E-mail: vladarskaya2015@yandex.ru

Paper received 16.03.20; Accepted for publication 09.04.20.

<https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2020-225VIII67-16>

Анотація. В статті подано огляд визначень поняття «рок-поезія» у науковців різних дисциплін: культурологів, мистецтвознавців, музикознавців, соціологів, літературознавців, лінгвістів. Розглянуто погляди на рок-поезію журналістів та популяризаторів та рок-авторів. Проаналізовано синтетичність явища рок-поезії та зацентовано увагу на специфіці терміна рок-поезія. Сформульовано власне визначення терміна «рок-поезія» з погляду лінгвістики. В роботі розглянуто та конкретизовано дефініцію терміна «українська рок-поезія», під якою розуміється сукупність текстів українських рок-авторів, які спираються на систему української мови. Орієнтуючись на синтетичність рок-поезії, виокремлено загальні та індивідуально-авторські особливості. До загальних відносимо: протестність, епатажність, анормованість, діалогічність, фрагментарність, публіцистичність, контрастність, ескапічність, проблемність. Індивідуальні риси включають: авторську позицію, індивідуально авторський стиль, світогляд та мовні особливості автора.

Ключові слова: рок-поезія, українська рок-поезія, рок-культура, рок-музика, діалогічність, публіцистичність, фрагментарність, синкретичність, синтетичність.

Вступ. Рок-поезія є досить складним синтетичним та міждисциплінарним явищем. Вона займає важливе місце в сучасній літературі, проте є об'єктом дослідження і для інших наук. Вивчення цього досить складного явища можливе тільки через розгляд питання рок-поезії з позиції різних наук.

Короткий огляд публікацій з теми. Феномен рок-поезії не оминають увагою науковці, журналісти та популяризатори та рок-поети. Всі вони мають своє трактування цього феномена. Культурологи вивчають рок-музику як культурне ядро, навколо якого сформувалася рок-культура, дискутують щодо належності рок-культури до масової, молодіжної, суб- та контркультури (Л. Васильєва, І. Палкіна, А. Колодко, Г. Кнабе). Вчені-соціологи акцентують вплив рок-музики на поведінку аудиторії та формування рок-середовища (Г. Шостак). Мистецтвознавці досліджують специфіку рок-творів та рок-виконавства (Откидач, Донченко). Рок-мистецтво є об'єктом дослідження літературознавців, що розглядають тексти рок-пісень як «рок-поезію» (Н. Ключова, С. Костантінова, А. Костантінов, В. Шадурський, О. Долгих, Г. Коломієць, О. Чебикіна). Музикознавці досліджують специфіку засобів музичної виразності рок-музики та стильове різноманіття (С. Андреев, І. Палій, В. Сиров, О. Козлов, С. Коротков, А. Чижова, С. Свечніков). Але в останні роки кількість досліджень із лінгвістики зросла, це обґрунтовано появою великої кількості матеріалу для дослідження (рок-поети пишуть чимало нових текстів). Лінгвістичні дослідження репрезентують вивчення глибини тексту (М. Оробінська), зображально-виражальних, мовних, стилістичних та поетичних засобів (О. Клещова) та вивчають теоретичні поняття («рок-поезія»), намагаються дати вичерпну дефініцію цьому поняттю (Ю. Доманський, Козицька).

Мета. У нашій роботі ми спробуємо подати визначення терміна «рок-поезія» у лінгвістиці та виокремити властиві їй риси, орієнтуючись на міждисциплінарний характер цього явища та конкретизувати термін «українська рок-поезія».

Соціологи у дослідженні року оперують базовими категоріями суб- та контркультура. І. Алексеев ствер-

джує, що рок виходить за рамки музичного напрямку та стає субкультурою, яка базується на... символічному капіталі агентів впливу, що створюють замкнену групу». Г. Кнабе заявляє, що «рок- це не музика, стиль життя і суспільна позиція» [8, 21]. Сутність цього поняття він вбачає в протистоянні «істеблішменту». С. Дюкін у своїй статті стверджує «рок розглядається як самостійна субкультура чи як сукупність субкультур» [5, с. 29]. Г. Б. Власова в роботі «Рок-культура – феномен ХХ века вивчає рок як контркультуру. Адже з початку рок позиціонував себе як соціальна сила та був контркультурою, що виражає думки покоління. Свій відбиток на специфіку рок-поезії накладає естетика року, що сформувалась в середовищі контркультури, тому рисами рок-поезії є протестність, анормативність, спонукальність, свобода суб'єкта від обов'язків, погляд героя критичний та об'єктивний. Рок-поезія моделює світ як систему примусу, що ґрунтується на симулятивних цінностях. Прийоми рок-поезії ґрунтуються на контрасті, що є поетичною експлікацією конфліктності року. Для року характерне протиставлення елементів: антонімія, зближення елементів з контрастним оцінним значенням, з протилежними конотаціями, створення контрастних контекстів, що надає тексту дратівливий характер. Суб'єкт в рок-поезії репрезентує себе в епату чому руслі, часто перетинаючи межу, характерним є прорив – breakthrough to the other side.

Культурологи оперують поняттям рок-культура у своїх працях. А. Васильєва зазначає, що «рок-культура включає крім власне музичної компоненти також вербальну (поетичні пісенні тексти, де широко представлена молодіжна сленгові лексика), поведінкову (комплекс використовуваних рок-музикантами виконавських прийомів), предметну (костюми і атрибутика як частина іміджу), соціокультурну (традиційні соціальні форми побутування рок-музики) і таким чином фокусує в собі всі грані названої культурної системи [3, с. 11]. Н. Ліва дає визначення поняття рок-мистецтво «воно являє собою синтез музики, слова та сценічної дії» [11, с. 7]. І. Палкіна пропонує розглядати феномен року на трьох рівнях, що є взаємопроникливими: «рок-культура-рок-мистецтво-рок-музика».

Дослідниця стверджує, що «рок-мистецтво» - це складова рок-культури і його презентантом є музичний твір та процес його виконання» [12, с. 235]. А. В. Гладких стверджує, що рок-культура – це субкультура на відміну від академічної культури. В середині 80-х років рок-поезія була компонентом року, допомагала йому виконати функцію субкультури по відношенню до вітчизняної культури (В. Шадурський). Отже, рок-поезія – це вербальний компонент субкультури, а саме рок-культури.

Музикознавці подають у своїх роботах визначення рок-музики та її стильове різноманіття. Сиров відмічає, що «рок-музика по-перше, викрик, протест, бажання звернути на себе увагу, пробудити оточення від дрімоти буденної свідомості». [14, с. 39]. Коротков визначає рок-музику як самостійний жанр, що має молодіжну природу, є доступним для непрофесійних виконавців, надає можливостей індивідуальної та колективної імпровізації та додає «рок-музика – це складне утворення, що поєднує течії за музичними та немусичними ознаками: належністю до соціально-культурних рухів..., віковою зорієнтованістю..., динамічною інтенсивністю, рівнем техоснащення..., взаємодією з іншими музичними традиціями, місцем у системі художньої культури... [10, с. 34-35]. О. Козлов подає відмінності рок та поп-музики та наводить такі риси рок-музики: використання принципу діалогічності з культурною традицією, яскраво виражений національний колорит, постійне збагачення стилістичних ресурсів, прагнення привернути увагу, синкретизм процесу творчості в рок-музиці.

Попри часте вживання терміна «рок-поезія» у дослідженнях, як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, єдиної дефініції він досі не має, саме тому фігурує в численних наукових дискусіях. Терміну «українська рок-поезія» дефініції взагалі не має.

У цьому дослідженні ми зробимо спробу з'ясувати та подати визначення термінів «рок-поезія», враховуючи його міждисциплінарний характер та синтетичність та «українська рок-поезія».

Витлумачуючи поняття рок-поезія, ми керуємось його теоретичними визначеннями у світовому контексті та вітчизняному літературознавстві. Термін українська рок-поезія історично пов'язаний із зарубіжною традицією та все ж має спільні корені з російською рок-поезією, бо ці дві культури розвивались паралельно та зі спільного начала. Українська рок-поезія, розвиваючись на теренах незалежної України, вбирала в себе національні традиції та мовну специфіку свого народу.

За твердженням Н. Ключової термін рок-поезія не має єдиного визначення, бо «кожен автор в своїй творчості не копіює своїх побратимів, якщо і запозичує ту чи іншу тенденцію, то надає їй іншого бачення, керуючись науковими дослідженнями, спеціалісти найчастіше покладаються на уподобання, ніж на критерії поетики, обмежуючись інтуїтивним розумінням терміна». О. Долгих стверджує, що рок-поетичні тексти – це ті, поява яких пов'язана з особливостями орієнтації тексту на звукове відтворення. А. Конкіна акцентує увагу на проблемах дослідження феномену рок-поезія, який «з одного боку під ним традиційно розуміються тексти пісень, тобто елемент, залежний

від композиції, а з другого боку наявність складової «поезія» в цьому терміні надає поняттю умовну самостійність, вказуючи, що це не просто слова, а вірші». [9, с. 121].

Рок-поезія розглядається через відношення музики до тексту (Щербенок), через зв'язок з літературною традицією та порівняння з фольклором (Ю. Доманський) авторською піснею (Свиридов), інші сконцентрувалися на поетичних аспектах.

Чіткого визначення поняття «рок-поезія» не існує, «а відповідний термін часто використовується як щось, що саме собою розуміється, найменування природної категорії чи спростовується як симулякр» [1, 54]. Авдеєнко подає два погляди на поняття рок-поезія: перший – слово в рок-композиції (широке розуміння: разом з музичним та театральним аспектом) грає основну роль і може розглядатися ізольовано як будь-який поетичний твір, другий – відмовляє вербальному компоненту в самостійності, ствердження його як частини синтетичного тексту з музикою та театром. Ми підтримуємо перший погляд, якщо стверджувати, що естетичний аспект слова не єдиний, а є ще історичний. Семантичний та стилістичний, то ізольовано філологічне вивчення слова є можливим.

Ю. Доманський під рок-поезією розуміє «словесний компонент рок-композиції, в якій музичний компонент та перформативний, пов'язаний з особливостями виконання» [4]. Цей погляд і надає поняттю самостійності і робить його залежним від рок-композиції, тобто вміщує в собі складну природу феномена «рок-поезії». Доманський відмічає, що увага до рок-поезії літературознавчого та лінгвістичного дослідження зумовлена тим, що вона «існує в руслі національної культури, орієнтовується на весь її масив від фольклору до початку ХХ століття, і являє новий етап розвитку словесності».

Намагаючись дати дефініцію феномену рок-поезії ми не можемо оминати увагою поняття рок-жанру. Рок-жанр належить і до галузі літератури, і інших галузей мистецтва, виконує естетичну і квазі-художні функції, інтегрує в собі різні види мистецтв. Н. Бубир характеризує рок-жанр як «той, що належить до сфери «масової словесності» чи «писемного фольклору», він «паралітературний». Рок-поезія – це особливий ліричний жанр, жанр пісенного слова, що потребує особливого методологічного підходу, що враховуватиме деформацію слова в пісні. Генетично та типологічно близький до народної та бардівської пісні (авторської), «блатного фольклору» та побутового романсу». [2, с. 87].

Найпростіше термін рок-поезія трактується як все те, що написане рок-поетами. Щербенок вважає, що на відміну від звичайної поезії в рок-поезії «мовне повідомлення перестає бути основою на яку накладаються поетичні структури. Замість цього слово в році залежить від музичної структури». «Статус слова подвійний, бо текст пов'язаний з мелодією, але без слів пісня перестає бути піснею». Тобто це схоже на відношення в звичайній поезії між просторіччями та поетичними елементами, які власне і роблять його поезією. Ці поетичні елементи можна звести до мінімуму, так як і текст в пісні, але тоді текст вже не буде поезією, а пісня без тексту піснею. Лотман додає, що

рок-поезія належить до словесного мистецтва і має риси класичної поезії і розмовної мови. Ключову роль в рок-поезії має контекст як естетична єдність, він охоплює і літературний і соціальний плани. Однією з основних ознак поетичного слова є його двоплановість, що обумовлюється трансформування семантики загальноживаного слова на основі контексту. Зумовлюється поява нового, переосмисленого під впливом поетичного контексту, значення, що актуалізує оказіональні елементи смислу.

Літературознавчі та лінгвістичні дослідження при вивченні рок-поезії виокремлюють вербальний компонент у самостійний, абстрагуючись від пісенної складової. Саме це і спричинило виникнення суперечливих поглядів на рок-поезію: рок-поезія як компонент рок-композиції (широке розуміння) та як самостійний елемент (вузьке), філологи відкидають музичний та перформативний, враховуючи їх лише частково, бо для лінгвістики цінний лише вербальний компонент.

У лінгвістиці досліджується вербальний компонент року бо на думку О. Шадурського текст рок-композиції по аналогії з фольклорним текстом чи драматичним може бути об'єктом самостійного вивчення. Крім того, деякі вірші видано до сьогодні в надрукованому вигляді, що дає можливість сприймати їх окремо від музики і виконання і є свідченням самостійного функціонування рок-віршів як фактів літератури, є і електронні збірники текстів пісень. Д. Калуженина стверджує, що саме аналіз вербального компонента дає уявлення про світогляд рок-поетів, авторські концепти і т. д. [7]

Науковці стверджують, що вивчення рок-тексту окремо від цілого дає неправильне розуміння про твір: те, що є безсумнівним у співвідношенні з виконанням та музикою виявляється іншим. Аргументом за виступає те, що в чималій кількості синтетичних текстів вивчається словесний компонент, зокрема в жанрах усної народної творчості.

К. Запада аргументує, що високий інтерес до вивчення рок-текстів з боку представників лінгвістичної науки зумовлено тим, що рок-поезію як жанр слід вивчати в науці окремо, враховуючи специфічні риси як у змісті, так і в способах його мовної реалізації [6, с. 4].

Рок-поезія – це сукупність текстів, створених групою рок-поетів чи одним рок-автором, що впливають на аудиторію та виражають активні процеси сучасної мови в аспектах вимови, стилістики, семантики та синтаксису. Рок-поезія – це виокремлений з рок-твору вербальний текст, невід'ємний компонент рок-культури, що включає в себе такі особливості: систему зображально-виражальних засобів, лексичні засоби (сленг, екзотизми, знижена лексика), мовне вираження полісемії, індивідуально авторський стиль.

Журналісти та популяризатори по іншому витлумачують поняття рок-поезії.

Термін «рок-поезія» вперше використано англійською мовою півстоліття тому у антології «The Poetry of Rock» 1969 Р. Голдштейна. В цій антології зібрано колекцію рок-віршів таких рок-зірок, як Чак Бері, Роджер Міллер, Ленон, МакКартні, Пол Саймон, Донован, Леонард Коген, Зе Дорс. Рок-поезія існує бі-

льше 50 років і за цей час вона виокремилась як самостійне поетичне явище, яке досліджують науковці та вивчають на курсах студенти вузів, вона має власну історію виникнення, що паралельна історії рок музики та умови існування та характерні риси.

У 1982 році в рок-журналі «Ухо» в статті А. Троїцького «Песни городских вольеров» вжито термін «рок-поезія» і вказано її відмінність від власне вербалізованої поезії, не з'єднаної з музикою: «у рок-поезії свої закони і своя система цінностей, багато в чому протилежних тим, до яких ми звикли. І нерозумно розглядати слова рок-пісень згідно з критеріями академічної літератури». Автор подає свої роздуми про існування рок-поезії та виокремлює її риси: «характерні «видові» риси рок-поезії: природність, простота та вуличність. Крім цього, лексикон базований на розмовній мові, жаргоні. Проблематика, що стосується «тут і зараз». Троїцький стверджує, що рок-поезія неоднорідна, адже містить академічне, риси масової культури та фольклорні риси. А. Троїцький називає «рок-поезію» «наймасовішою, непрофесійною, не тиражованою поезією, що коли-небудь існувала», додаючи, що це відрізняє її від віршів у альбомах. Саме тому, рок, будучи явищем масовим, вимагав від вербальної складової загальної доступності. Рок-тексти завжди призначені для певного стилю музики. А. Троїцький в книзі «Я введу вас в мир поп», говорячи про рок-музику зауважує, що «ця музика не має за мету розважати чи змушувати танцювати, тобто дуже серйозна і за головну ціль має самовираження артистів, їх самореалізацію» [15, с. 68]. А. Троїцький характеризує рок-поезію як феномен поетичної культури та виокремлює пріоритет віршованого тексту над музикою [15, с. 88].

І. Смірнов порівнював рок-поезію з трьохголовам драконом, який складається з музики, поезії та театру. Він стверджує, що рок є синтетичним і поєднує засоби вираження традиційних жанрів: музичного, поетичного (текст) та театрального (шоу).

Рок-поети як люди, які знають рок-поезію «з сердини» теж подають свою думку про це явище в книгах та інтерв'ю. На думку рок-авторів музична форма та слово нерозривні, вони стверджують, що на папері текст виглядає не так яскраво, як під час виконання перед аудиторією. Зокрема, В. Цой говорив, що рок-поезія відрізняється від поезії тим, що тексти пісень окремо від музики розглядати не варто, бо в такий спосіб вони втрачають забагато. Рок-поети не визнають себе поетами, але визнають верховенство слова в піснях. І. Кормильцев дійшов висновку, що тексти рок-пісень – це поезія, спираючись на особливу роль слова в році і тому вони можуть розглядатися ізольовано, як будь-який поетичний текст. Дідуров зазначає, що справжню рок-поезію відрізняє неконтрольований інтелектуальний та емоційний викид, неповторність стилістики та інтонації, чесність, щирість як основні складові енергії тексту.

Ілля Кормильцев у інтерв'ю з Ю. Шинкаренко в журналі «Уральский следопыт», відповідаючи на питання чим відрізняється рок-поезію від поезії в звичайному розумінні слова: «В рок-поезії є свої особливості: інші корені, інші традиції, іншу образну систему, метроритміку, що відрізняється. Це все дета-

лі, але їх сукупність створює рок-поезію. Однак специфіка така, що рок-поезія не відрізняється від поезії в цілому».

Визначає специфіку терміна «рок-поезія» префіксоїд рок, що вказує на музичний напрям, в рамках якого цей феномен сформувався та визначає основне призначення поетичного слова, як способу вираження внутрішнього протесту. Префіксоїд «рок» вказує на специфіку контексту функціонування рок-поезії, характеризує субкультуру, в рамках якої тексти наповнюються сенсом і особливою мовною цінністю, без нього неможливе розуміння мовних одиниць і мовленнєвих форм.

Рок-поезія синтезує в собі загальні риси (протестність, епатажність, анормованість) та індивідуальні (авторську позицію, світогляд та мовні особливості автора) риси. Отже, даючи оцінку цього феномену, варто враховувати всі ці риси. Як стверджують Константинов та Константинова «рок – це стала музично-поетична структура, що склалася в другій половині ХХ століття в США та Великій Британії, що підпорядковується деяким конкретним та суворим законам, що дозволяють відокремити його від інших жанрів та стилів у музиці та поезії, що знаходяться між «професійною» та «народною» творчістю. Рок-музика є синтетичною, бо синтезує дві музичні традиції ритм-енд-блюз та кантрі-енд-вестерн. Рок-музика – незавершений жанр, що має змогу відроджуватися з різних джерел, таких як фольклорна та експериментальна музика, театр та поезія, також він синтезує використання різні інструментів при створенні музики.

Рок-поезія – це особливий рід поезії, що спирається на давній синкретизм, бо в формуванні ритміко-інтонаційної структури відіграють музика і шоу. Шадурський стверджує, що рок-поезія настільки заворожує через те, що є складним словом і містить енергетику префіксоїда «рок». «Рок» має значення «доля, фатум», і цим закладено сенс поняття «рок-поезія». Рок-поезія створена не для читання, а для виконання, тобто це поезія, що звучить, адже її виконання ближче до декламації під музику, ніж спів, проте вона орієнтується на музичний ритм, звідси обірваність фраз, які ми бачимо на папері. Синтетичність рок-поезії наштовхує вчених на використання відповідних складних понять, що поєднує візуальне та аудіальне її сприйняття, тому її називають «поезія для голосу і слуху» (С. Бірюков), «саунд-поезія, звучарна поезія» (С. Чупринін), «співана поезія» (О. Покальчук), «пісенна лірика» (О. Малахова).

І. Кормильцев та О. Сурова вважають, що рок-поезія – це те, що співається під музику, а саме вербальний компонент року. Рок-поезію розглядають як самостійну поетичну течію, не відхиляючи її зв'язок з рок-музикою. Історія рок-поезії знаходиться в єдності з періодизацією рок-музики. Такий погляд спричинено розглядом цього феномена через призму його синтетичної природи. Щербенок та Свиридов розглядають рок-поезію як синтетичне явище, що поєднує в собі поетичний текст та мелодію та призначене для виконання в музичному супроводі. Слово в році залежить від музичної складової. Розглядаючи питання рок-поезії як синтетичного феномена, ми наштовхуємось на іншу лакуну, зокрема вивчення складових

явища: окремо рок та поезія. В цьому питанні виникає не менше дискусій, з одного боку виділяють рок-поезію, як поетичні тексти, тобто в самостійне явище, з другого – вважають її складовою складного явища рок-композиції. Кормильцев та Сурова виділяють вербальний текст в рок-мистецтві як самостійний феномен, відносять рок-тексти до поезій, виокремлюючи особливий жанр поезій – рок-поезія, виходячи з того, що в античності лірика була не родом літератури, а однією з простих форм – спів віршованого тексту. Рок-поезія це парадигма співвідносна з рок-мистецтвом, але в аспекті розгляду за допомогою філологічного інструментарію. За визначенням Ю. Доманського рок-поезія – це синтетичне висловлення, що піддається розумінню засобами філології. Ізольоване вивчення рок-тексту виправдовується використанням до його аналізу традиційного філологічного підходу.

Термін рок-поезія складний, бо його дефініція включає тексти рок-пісень як залежний компонент композиції, а в той же час до складу цього терміна входить поняття поезія, що є самостійним за природою, а тому і термінові «рок-поезія» надає відносну самостійність. Відносну самостійність надаємо термінові, спираючись на твердження Логачової про розмиття межі між прозою та поезією та порушення традиційної композиційної структури в текстах рок-пісень.

Рок-поезія – це вербальний компонент мовно-музичної композиції, яка включає в себе лексичний потенціал та стилістичні засоби, які є виразниками культурного, соціального та психологічного показників народу, риси наявні в ній формують авторську та національну специфіку.

Питанням рок-поезії займається чимало критиків, журналістів, вчених. Чимало вивчають зразки західної поезії, а ось українська рок-поезія досліджена не достатньо. Як зазначалося, ми маємо на меті обґрунтувати термін українська рок-поезія. Українська рок-поезія є національним феноменом, що зародився на теренах України. На початку свого становлення, він орієнтувався на західну традицію. Перші зразки української рок-поезії, просто копіювали тексти західних рок-авторів та не надавали важливого значення вербальній складовій, але згодом почали формуватися оригінальні зразки текстів, що спиралися на систему української мови та відображали ментальну картину світу українців, їх фольклор та традиції. В українських рок-текстах слово є важливим компонентом на протигагу західній традиції, де музика превалує над словом. На нашу думку, українська рок-поезія – це сукупність текстів українських рок-авторів, які спираються на систему української мови.

Рок-поезія публіцистична, хоча в ній є суб'єктивний, ліричний початок. Вона тісно пов'язана з суспільством та процесами, що в ньому відбуваються, тому вважається, що творчість рок-поетів має соціальне забарвлення. Таким чином, загальною важливою рисою рок-поезії є її публіцистичність (термін – Логачової). Контекст у рок-поезії породжує багатозначність художнього слова, в рок-текстах використовуються різні ремінісценції, вони пов'язані з поняттями поліавторства та співавторства. Рок-текст добуду-

ується у свідомості реципієнта, «додумється та довідчується».

Ще важливою рисою вважаємо те, що рок-поетичні тексти за твердженням І. Палкіної не мають усталеної, специфічної форми. Здебільшого рок-поезії – це масові пісні куплетної будови, або ж побудовані на основі вже існуючих академічних або фольклорних жанрів, щоправда з певними стильовими змінами.

Чимало вчених вважають, що рок-поезія потребує діалогової структури, що сповнює її драматичною специфікою, бо вона спрямована на діалог з суспільством. Отже, наступна риса – це діалогічність. Риторика рок-поезії забезпечує тісне спілкування з публікою. Для рок-поезії характерна активна апеляція до адресата мовлення та спонукальність, тому у рок-тексті чимало риторичних запитань, спонукальних конструкцій (друга особа з закликом). Рок-поезія експресивна, тому в ній використовуються риторичні прийоми і тропи, що розкривають глибину переживань [13]. Діалог з аудиторією вимагає використання таких засобів: лабіринт значень (неоднозначність слів і незавершеність словесних конструкцій), порушення бінарних опозицій, тобто використання не усталеного відповідника, прийом парадоксу. Сленг, вжитий у рок-текстах, звужує аудиторію, що їх сприймає. Напруга передається гіперболами, словами в найвищому ступені, що пробуджують сильні почуття. Це може проявлятися в образному перенасиченні вірша, надмірному повторі слова, фрази. Рок-поезію приваблюють пограничні кількості, великі числа, узагальнення. Епіфори та анафори ритмізують текст. Еліпсис є аналогією до образів та виражає «недостатню суб'єктивність».

Для рок-поезії характерними є фрагментарність і контрастність (Логачова Русская рок-поезія), які виникають через спрямованість на протест і вираження позиції автора, а також пов'язані з розмиванням межі між прозою та поезією. Логачова стверджує, що «рок-поезію можна визначати як поезію окремих фраз і ключових слів, що створюють ланцюг образів, що об'єднуються в ціле фантазією реципієнта». Рок-поет відноситься до слова по особливому, його цікавить фонетика, морфологія, він грає з словами. Певні речення рок-поезій, що резюмують ідеї автора, прагнуть бути самостійними.

Для рок-поезії характерна багатозначність та символічний підтекст, а також вона має ігровий характер, що є результатом впливу тенденцій світової культури ХХ століття та розкривається через використання гротеску, карнавалізації, абсурду та парадоксу.

Проїзачія вірша в рок-поезії пов'язана з взаємодією класичної поезії з прозою та широким проникненням в мову поезії «мови вулиці», сленгу. Логачова стверджує, що рок-поезія є на межі поезії та прози, що пояснюється її лаконічністю, фрагментарністю, тя-

жінням до полісемії, роздробленістю значень та обривистістю фраз.

Публіцисти виокремлюють таку рису рок-поезії, як відвертість та глибокий сенс (Троїцький стверджує, «як легко співати нічого не означаючи пісеньки, і як не просто знаходити такі слова, щоб люди тобі вірили, про велику кількість проблем... рок-поети і цікаво, що їх тематика співпадає з предметами найгостріших дискусій та суперечок»).

Рок-автори звертаються до особистості, як стверджує А. Дідуров рок та особистість об'єднуються в синонімічне поле, тому рок-поезія особистісно адресована, соціальна спрямованість (це інтерес поетів до національної тематики, відгук на сьогоденні події).

І. Буйнов в роботі «Естетична концепція рок-поезії» виокремлює такі її риси: чесність та проблемність, комбінаторне нарощення сенсу слова в рок-тексті, гра зі словом. Рок-поезія синтезує субмови, сполучення яких варіюється в текстах різних авторів, що і створює ефект стилістичної несхожості творчості різних рок-груп.

Ще одна риса рок-поезій ескапічність (англ. втекти). У рок-поезії є різні типи есканізму: втеча у фантастичні світи, в паралельну реальність, втеча у мрії, де можливі будь-які трансформації, сон, підсвідомість.

Рок-поезія – це складний феномен, що вимагає використання низки складних прийомів та засобів: інфантильність поєднується з філософським підходом, пародійний комізм з серйозним пафосом, алогізм, абсурд для розвінчання догм, наявна самоіронія, тому досліднику важко сказати, що сказано всерйоз.

Рок-культура завжди протистояла існуючому суспільному ладові, саме тому у текстах рок-поезій превалювали песимістичні мотиви, переживання, висвітлювалася внутрішня деградація особистості, аж до суїцидальних ідей, оспівувались негативні образи.

Рок-поезія синтезує різні шари лексики, їх поєднання варіюється створюючи ефект стилістичної несхожості різних текстів. Характерним для рок-поезії є зображення потворного та використання згрубілої лексики та вульгаризмів для створення негативних реалій дійсності та шокування аудиторії. Лексеми стають показниками оточуючого середовища в проекції на стан героя.

Висновки. Отже, в цій статті ми розглянули всі погляди на феномен рок-поезія та подали власне визначення терміна та обґрунтували термін українська рок-поезія. А також на основі досліджень науковців систематизували риси притаманні рок-поезії: діалогічність, публіцистичність, фрагментарність, контрастність, проїзачія, відвертість та глибокий сенс. лаконічність, тяжіння до полісемії, роздробленість значень та обривистість фраз, соціальна спрямованість, синтез субмов та різних шарів лексики, ескапічність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авдеенко И. А. Проблемы определения понятия «русская рок-поэзия» в литературоведении и языкознании. Грамота. – 2017, № 8 (74): в 2-х ч. Ч. 1. С 54.
2. Бубырь Н. В. Понятие рок-жанра // Литературоведческий сборник. Вып. 21-22. – Донецк: ДонНУ, 2005. – 204с.
3. Васильева А. А. Российская рок-музыка 1970-1980-х гг. Как социокультурное явление. Опыт культурологического анализа: автореф. дис. канд. культурологи. – Челябинск, 1999. 21 с.
4. Доманський Ю. Русская рок-поэзия. Текст и контекст. – Intrada. – 2010. – 230с.
5. Дюкин С. Г. Рок-музыка и рок-культура: к вопросу о дефинициях понятий. Вестник КемГУКИ 41. – 2017. С. 26-33.

6. Западная К. В. Заимствование языковых единицы в современной рок-поэзии: структурно-семантический и функционально-стилистический аспекты. Дис. Канд. филол. наук. – Ростов-на-Дону, 2010. – 192 с.4.
7. Калуженина Д. В. Художественный гиперконцепт ПРОСТРАНСТВО в поэзии конца XX века (на материале лирики К. Кинчева, Д. Ревякина, Ю. Кузнецова и А. Кушнера): автореф. дис. канд. фил. Н./ 10. 02.01. – Саратов. - 2008. – 19 с.
8. Кнабе Г. С. Рок-музыка и рок-среда как формы контркультуры. // Кнабе Г. С. Изб. тр. Теория и история культуры. – М. ; СПб., 2006. – С. 20-50.
9. Конкина А. Ю. Статус текста в произведениях русского рока». Научный диалог. – 2016. - с. 121.
10. Коротков С. А. История современной музыки. Курс лекций. – К.: ИПЦ LAV-studio, ТОО ЦУИ «КИИ», 1996. – 291 с.
11. Ліва Н. В. Рок-культура як явище романтичної традиції: автореф. дис. канд. Мистецтвознавства 26. 00. 01 – теорія і історія культури/ Н. В. Ліва. – К., 2012. – 16 с.
12. Палкіна І. І. Рок-мистецтво як складова рок-культури.// Міжнародний вісник. Культурологія, філологія, музикознавство. Вип. I (6). – 2016. - 235с.
13. Пилоте Ю. Э. Немецкоязычная и русскоязычная рок-поэзия: проблемы типологии: дис. канд. филол. Наук/Ю. Э. Пилоте. – Калининград, 2010. – 218 с.
14. Сыров В. Н. Стилиевые метаморфозы рока или путь к «третьей».- Нижний Новгород: Изд-во Нижегород. Ун-та, 1997. – 209с.
15. Троицкий А. К. Рок в Союзе: 60-е, 70-е, 80-е.... –М. : Искусство, 1991. 207 с.

REFERENCES

1. Avdeenko I. A. The problems of definition of the notion Russian rock-poetry in literary criticism and linguistics. Gramota. – 2017. P. 54.
2. Bubyr N. V. Poniatie rok-zhanra. Literaturovedcheskiy sbornik. 21-22. – Donetsk. - 2005. – 204p.
3. Vasilyeva A. A. Russian rock music in 1970-1980's as socio-cultural phenomenon. Experience of culturology Analysis. Chelyabinsk, 1999, 21p.
4. Domanskiy Yu. V. Russian rock-poetry: text and context. Russkaya rock-poeziya: tekst i kontekst. Moscow: Intrada. 2010. 230p.
5. Dyukin S. G. Rock music and rock culture: about definitions of concepts. 2017. P. 26-33.
6. Zapadnaia K. V. Zaimstvovannye iazykovye iedynitsy v sovremennoy rok-poezii: strukturno-semanticheskii i funktsionalno-stylisticheskii aspekt. Rostov-na-Donu, 2010. – 192 p.
7. Kaluzhenina D. V. Hudozhestvennyi giperkontsept prostranstvo v poezii kontsa XX veka.... – Saratov. – 2008. - 19 p.
8. Knabe G. S. Selected works. Theory and history of culture rock music and sphere of rock as form of Counter-culture. Moscow, St. Petersburg, 2006, pp 20-50.
9. Konkina A. Yu. Status of text in works of Russian rock music. Nauchniy dialog. – 2016. – p. 121.
10. Kоротков S. A. The history of modern music: Lectures. K.: IPTS LAV-studio, 1996. – 291p.
11. Liva N. V. Rock culture as a phenomenon of romantic tradition. Kyiv. 2012. – 16 p.
12. Palkina I. I. Rock art as a component of rock-culture. Culturology, philology, Musicology. – 2016. – 235p.
13. Pilute Yu. E. German and Russian rock-poetry: problems of typology. Nimetskoiazycznaia ta ruskoiazycznaia rok-poeziia: problemy tipologii. Kaliningrad, 2010. – 218p.
14. Syrov V. N. Stylistic metamorphosis of rock on the way to Third music. Nizhni Novgorod, Nizhni Novgorod University Press, 1997/ 209 p.
15. Troitskiy A. K. Rock in the Union: 60's, 70's, 80's... Moscow, Iskusstvo Publ., 1991. 207 p.

Theoretical foundations and essence of rock-poetry

D. M. Zaporozhska

Abstract. This article provides an overview of definitions of concept rock-poetry in researches in different disciplines: culturologists, art critics, musicologists, sociologist, literary critics and linguists. Some views of journalists and rock-poets on rock-poetry are considered. Synthetic work of rock-poetry is analyzed. Special attention is paid to the specificity of rock-poetry. Definition of the rock-poetry term in linguistics is formulated. Definition of Ukrainian rock-poetry term is considered and specified. Focusing on synthetic work of rock-poetry some general and individual features are isolated. General features are protest, epatage, anomalies, dialogic work, fragmentation, publicity, contrast, escapism. Individual features include author's position, individual author's style, outlook and linguistic features.

Keywords: rock-poetry, Ukrainian rock-poetry, rock-culture, rock-music, publicity, dialogic work, fragmentation, syncretic work, synthetic work.